

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2714/2018
13.06.2019. године
Београд

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Предрага Трифуновића, председника већа, Јелене Боровац, Звездане Лутовац, Бранка Станића и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници из радног односа тужилаца АА из ..., ББ из ..., ВВ из ..., ГГ из ..., ДД из ..., ЂЂ из ..., ЕЕ из ..., ЖЖ из ..., ЗЗ из ... и ИИ из ..., чији је заједнички пуномоћник Славиша Вукосављевић, адвокат у ..., против тужених „ЈЈ“ А.Д. са седиштем у ... и ... „КК“, са седиштем у ..., одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду број Гж1 3837/17 од 24.05.2018. године, у седници већа 13.06.2019. године донео је

РЕШЕЊЕ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду број Гж1 3837/17 од 24.05.2018. године, као изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду број Гж1 3837/17 од 24.05.2018. године и пресуда Првог основног суда у Београду број П1 1085/13 од 19.05.2017. године у деловима става првог, трећег, петог, седмог, деветог, једанаестог, тринаестог, петнаестог, седамнаестог и деветнаестог изреке који се односи на исплату топлог obroка и регреса у односу на туженог „ЈЈ“ А.Д. и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду број П1 1085/13 од 19.05.2017. године је одбијен тужбени захтев тужиле АА којим је тражила да се обавезу тужени да јој солидарно исплате на име разлике између исплаћене и припадајуће накнаде зараде за рад у сменама, накнаде на име неисплаћеног регреса и топлог obroка износе који су ближе одређени у првом ставу изреке са траженом законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног месечног износа. Другим ставом изреке је усвојен тужбени захтев тужиле АА, па су обавезани тужени да јој солидарно на име разлике између исплаћене и припадајуће накнаде зараде за рад у сменама исплати износе почев од фебруара 2010. године закључно са фебруаром 2013. године ближе означене у изреци. Ставом три пресуде, одбијен је тужбени захтев тужиоца ББ којим је тражио да се тужени обавезу да му солидарно исплате на име разлике између исплаћене и припадајуће накнаде зараде за рад у сменама, накнаде на име неисплаћеног регреса и топлог obroка, месечне износе ближе означених у изреци почев од јануара 2008. године, закључно са децембром 2013. године. Ставом четири изреке је усвојен тужбени

захтев тужиоца ББ, па су обавезани тужени да му солидарно исплате на име разлике између исплаћене и припадајуће накнаде зараде за рад у сменама почев од фебруара 2010. године закључно са фебруаром 2013. године ближе исказане месечне износе са законским затезним каматама. Ставом пет изреке је одбијен тужбени захтев тужиоца ВВ из ..., којим је тражио да се обавезу тужени да му солидарно исплате на име разлике између исплаћене и припадајуће накнаде зараде за рад у сменама, накнаде на име неисплаћеног регреса и топлог obroка од јануара 2008. године закључно са децембром 2013. године. Ставом шест изреке је усвојен тужбени захтев ВВ, па су обавезани тужени да му солидарно на име разлике између исплаћене и припадајуће накнаде зараде за рад у сменама за период од фебруара 2010. године, закључно са фебруаром 2013. године исплати износе ближе означене у изреци. Седмим ставом изреке је одбијен тужбени захтев тужиоца ГГ, којим је тражио да се тужени обавезу да му солидарно исплате на име разлике између исплаћене и припадајуће накнаде зараде за рад у сменама, рад на име неисплаћеног регреса и топлог obroка износе ближе означене за период почев од јануара 2008. године закључно са децембром 2013. године. Осмим ставом изреке је усвојен тужбени захтев тужиоца ГГ из ..., па су обавезани тужени да му солидарно исплате на име разлике између исплаћене и припадајуће накнаде за рад у сменама износе ближе означен у изреци за период од фебруара 2010. године закључно са фебруаром 2013. године. Деветим ставом изреке је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражио да му тужени солидарно исплате на име разлике између исплаћене и припадајуће накнаде зараде за рад у сменама, накнаде на име неисплаћеног регреса и топлог obroка износе за период од јануара 2008. године па закључно са децембром 2013. године, исказано по месецима. Десетим ставом изреке је усвојен тужбени захтев тужиоца ДД, па су обавезани тужени да му солидарно исплате на име сменског рада износе месечно исказане за период од фебруара 2010. године закључно са фебруаром 2013. године. Једанаестим ставом изреке је одбијен тужбени захтев тужиоца ЂЂ којим је тражио да му тужени солидарно исплате на име разлике између исплаћене и припадајуће накнаде зараде за рад у сменама, накнаде на име неисплаћеног регреса и топлог obroка, износе месечно исказане за период од јануара 2008. године па закључно са децембром 2013. године. Дванаестим ставом изреке је усвојен тужбени захтев тужиоца ЋЋ, па су обавезани тужени да му солидарно исплате на име сменског рада износе исказане по месецима за период од фебруара 2010. године па закључно са фебруаром 2013. године. Тринаестим ставом изреке је одбијен тужбени захтев тужиоца ЕЕ којим је тражио да се тужени обавезу да му солидарно исплате зараду остварену по основу рада у сменама, накнаду на име неисплаћеног регреса и топлог obroка са припадајућом законском затезном каматом исказано по месецима од јануара 2008. године, па закључно са децембром 2013. године. Четрнаестим ставом изреке је усвојен тужбени захтев тужиоца ЕЕ, па су обавезани тужени да му солидарно исплате зараду остварену по основу рада у сменама на име сменског рада за период од фебруара 2010. године закључно са фебруаром 2013. године исказано по месецима. Петнаестим ставом изреке је одбијен тужбени захтев тужиоца ЖЖ којим је тражио да се тужени обавезу да му солидарно исплате зараду остварену по основу рада у сменама, накнаде на име неисплаћеног регреса и топлог obroка са припадајом законском каматом исказано по месеци за период од јануара 2008. године закључно са децембром 2013. године. Шеснаестим ставом изреке је усвојен тужбени захтев тужиоца ЖЖ, па су обавезани тужени да му солидарно исплате

зараду остварену по основу рада у сменама, са припадајућом законском затезном каматом на сваки месечни износ за период од фебруара 2010. године закључно са фебруаром 2013. године. Ставом седамнаестим изреке је одбијен тужбени захтев тужиоца ЗЗ којим је тражио да се обавезу тужени да му солидарно исплате зараду остварену по основу рада у сменама, накнаду на име неисплаћеног регреса и топлог оброка са припадајућом законском затезном каматом за период од јануара 2008. године закључно са децембром 2013. године. Ставом осамнаестим изреке је усвојен тужбени захтев тужиоца ЗЗ, па су обавезани тужени да тужиоцу солидарно исплате зараду остварену по основу рада у сменама, на име сменског рада са припадајућом законском затезном каматом на сваки месечни износ за период од фебруара 2010. године закључно са децембром 2013. године. Ставом деветнаестим изреке је одбијен тужбени захтев тужиоца ИИ којим је тражио да се тужени обавезу да му солидарно исплате зараду остварену по основу рада у сменама, накнаде на име неисплаћеног регреса и топлог оброка са припадајућом законском затезном каматом и то за период од јануара 2008. године, закључно са децембром 2013. године. Ставом двадесетим изреке је усвојен тужбени захтев тужиоца ИИ, па су обавезани тужени да му солидарно исплате зараду остварену по основу рада у сменама на име сменског рада са припадајућом законском каматом и то за период од фебруара 2010. године закључно са фебруаром 2013. године. Ставом двадесетпрвим изреке обавезани су тужени да за наведене износе у корист тужилаца уплате настале обавезе код Републичког фонда ПИО и то по основу пензијског и инвалидског, здравственог осигурања и осигурања за случај незапослености. Ставом двадесетдругим изреке су обавезани тужени да тужиоцима солидарно исплате на име трошкова парничног поступка износ од 965.200,00 динара, са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду број Гж1 3837/17 од 24.05.2018. године је потврђена пресуда првостепеног суда у деловима ставова првог, трећег, петог, седмог, деветог, једанаестог, тринаестог, петнаестог, седамнаестог и деветнаестог изреке, који се односи на исплату топлог оброка и регреса у односу на туженог „ЈЈ“ А.Д. и жалба тужилаца се одбија као неоснована. Другим ставом изреке је укинута првостепена пресуда у ставу другом, четвртном, шестом, осмом, десетом, дванаестом, четрнаестом, шеснаестом, осамнаестом, двадесетом, двадесет првом и двадесет другом изреке, који се односи на туженог ... „КК“ ... и предмет у том делу је враћен првостепеном суду на поновно суђење.

Против правноснажне другостепене пресуде који се односи на накнаду за топли оброк и регрес, тужиоци су изјавили благовремену ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права са предлогом да се ревизија сматра изузетно дозвољеном на основу члана 404. ЗПП, ради разматрања правних питања од општих интереса и уједначавања судске праксе.

Друготужени је дао одговор на ревизију и поставио је захтев за накнаду трошкова поступка за ту парничну радњу.

Имајући у виду различиту судску праксу у истој правној ситуацији израженим у пресудама Врховног касационог суда на које је ревидент указао, а у односу на побијану пресуду, Врховни касациони суд налази да су у конкретном

случају испуњени услови из члана 404. Закона о парничном поступку да се ревизија тужиоца сматра изузетно дозвољеном, па је ради потребе уједначавања судске праксе донео одлуку као у првом ставу изреке.

Одлучујући о ревизији на основу члана 408. ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11, 55/14), Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужиоца основана.

Из утврђеног чињеничног стања произилази да су тужиоци били у радном односу код туженог „ЈЈ“ А.Д. и на основу закључених уговора о раду и Анекса тих уговора обављали су послове возног кондуктера. Статусном променом „ЈЈ“ А.Д. поред постојећег друштва формирана су још три акционарска друштва и то: „ЛЛ“ А.Д. ...; „КК“ А.Д. ... и „ЉЉ“ А.Д. ... . Ова статусна промена је констатована решењем Агенције за привредне регистре 10.08.2015. године у који су уписане статусне промене издвајања уз основање привредног друштва „ЈЈ“ А.Д. Тужиоци су са друготуженим А.Д. ... „КК“ закључили анексе уговора о раду 01.09.2015. године којима се мењају уговори о раду закључени између тужилаца и првотуженог „ЈЈ“ А.Д. ... . На основу налаза и мишљења вештака за економско-финансијску област од 19.09.2016. године је утврђено да тужиоцима није исплаћивана накнада за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишег одмора у линеарном износу нити је обрачун зараде посебно исказивао износе исплаћене запосленима по овом основу.

На основу овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су закључили да тужбени захтев тужилаца није основан, јер из нормативног решења послодавца произилази да је за утужени период у складу са општим актом послодавца тужиоцу кроз вредност радног часа за обрачуна зараде, послодавац обрачунавао и исплаћивао и накнаду за исхрану и регрес за коришћење годишег одмора, а да пропусти послодавца да у обрачун зараде искаже и податке по овим основима не води закључку да износи по основу накнаде за исхрану и за регрес тужиоцу нису исплаћени. Одлуку су засновали на одредби члана 55. Колективног уговора туженог („Службени гласник Железнице Србије “ број 4/15) који је важио у једном делу утуженог периода. Оценили су да ни уговори о раду са припадајућим анексима које су тужиоци закључили са туженим нити Колективни уговор (КУ) туженог, не утврђују висину накнаде ових трошкова, већ је одредбом КУ као општем акту, прописано да се они урачунавају у цену радног часа. Закључили су да су тужиоци према одредби члана 57. ст. 1. и 2. Колективног уговора туженог из 2015. године накнаду трошкова за исхрану у току рада и на регрес остварили кроз вредност обрачунатих и исплаћених часова и да не могу посебно да остваре право на накнаду тих трошкова. Наведено је и да у конкретном случају нема одговарајућег општег акта који би био инструмент за другачију реализацију тражених накнада, а да се Општи колективни уговор и Појединачни колективни уговор не могу применити, јер ниједан није био на правној снази.

Врховни касациони суд налази да је у побијаној одлуци погрешно примењено материјално право због чега чињенично стање није потпуно утврђено.

Чланом 104. став 1. Закона о раду („Службени гласник РС“ број 24/2005, 61/2005, 54/09, 32/13 и 75/14) је прописано да запослени има право на одговарајућу зараду која се утврђује у складу са законом, општим актом и уговором о раду, а према одредби члана 105. став 3. Закона о раду под зарадом се сматрају сва примања из радног односа осим накнада трошкова запосленог у вези са радом из члана 118. тач. 1 и 4. и других примања из члана 119. и члана 120. тачка 1. овог закона. Одредбом члана 118. став 1. тач. 5. и 6. Закона о раду је прописано да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду и то за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора. Чланом 121. став 1. Закона о раду је прописано да је послодавац дужан да запосленом приликом сваке исплате зараде и накнаде зараде достави обрачун. Почев од 01.10.2006. године послодавцима је остављена могућност да својим актима о расподели зараде могу уговорити мањи или већи износ регреса и топлог obroка од оног који је предвиђен општим колективним уговором и Законом о раду, али само уколико је донета одлука којом је предвиђена висина регреса и топлог obroка. У конкретном случају тужени у току поступка није суду доставио такву одлуку, а ни судском вештаку ради израде налазе и маишљења што упућује на закључак да такву одлуку није ни донео.

Влада Републике Србије, Синдикат железничара Србије, Независни синдика железничара Србије и генерални директор јавног железничког транспортног предузећа „Београд“ су 30.11.2002. године закључили Колективни уговор (КУ) за јавно предузеће „Железнице Србије“ („Службени гласник РС“ број 84/2002, 108/2004, 112/2008, 45/2009, 70/2010). Овим КУ послодавац се није обавезао да исплати трошкове накнаде за исхрану у току рада и регреса за годишњи одмор. Анексом тог уговора који се у складу са одредбом члана 31. анекса примењује почев од 01.01.2006. године („Службени гласник Железнице Србије“ број 4/06) је прописивао: да се члан 57. КУ мења и гласи: „да запослени има право на зараду која се састоји од зараде за обављени рад и време provedено на раду, примања за исхрану у току рада и примања за регрес за коришћење годишњег одмора (члан 2). Одредбом члана 5. ст. 1. и 2. Анекса је утврђена вредност једног радног часа за период јануар-јуни и јули-децембар 2006. године, а ставом 6. овог члана је утврђено да је у вредност радног часа из става 1. и 2. овог члана укључена месечна вредност за исхрану у току рада и вредност 1/12 регреса за коришћење годишњег одмора сведено на један радни час.

Колективним уговор за „Ј“ А.Д („Службени гласник РС“ број 4 од 24.03.2015.године) је регулисано да одредбе које се односе на обрачун и исплату зараде, накнаду зараде и осталих примања запослених се примењују од 01.02.2015.године. Чланом 57. је такође прописано да је у вредност једног радног часа укључена месечна вредност за исхрану у току рада и вредност 1/12 регреса за коришћење годишњег одмора.

Врховни касациони суд је ценио да конкретизација права из наведене одредбе Анекса КУ (из 2006.године) није извршена, односно да се из овако утврђене вредности радног часа не може утврдити који износ представља накнаду трошкова исхране и регреса, јер она није одређена у номиналном износу, ни анексом, ни у обрачунским листама за исплату зараде тужиоцу. Висина накнаде за исхрану у току рада и накнаде за регрес за коришћење годишњег одмора мора

бити одређена у истом номиналном износу за све запослене, без обзира на њихово радно место, коефицијент за обрачун и исплату зараде и на њихову стручну спрему. Према томе, не може се прихватити правно становиште нижестепених судова да је вредност ових трошкова урачуната у вредност радног часа, а без одређивања висине накнаде у номиналном износу, јер у том случају висина накнаде за исхрану и регрес не би била иста за све запослене, већ би директно зависила од висине коефицијента за конкретно радно место, односно била би у директној сразмери са коефицијентом радног места, а што није правилно.

Посебни колективни уговор није утврдио однос зараде и осталих примања које улазе у зараду, нити је то учињено уговором о раду иако им то право закон признаје. Последице нејасног општег акта не сме да трпи запослени. Ако јача уговорна страна (послодавац) припреми текст уговора (као у овом случају), нејасне или недовољно одређене одредбе тумаче се у корист друге стране (члан 100. ЗОО).

Пошавши од погрешне примене материјалног права нижестепени судови нису утврдили висину накнаде за топли оброк и регрес за годишњи одмор у спорном периоду (незастарелом делу), нису одлучили о приговору застарелости потраживања туженог због којих пропуста је чињенично стање у погледу висине тражених накнада остало неутврђено. Висина регреса и топлог obroка може бити утврђена вештачењем на основу параметара из ранијих општих аката по основу законске или судске аналогије, као и на основу слободне оцене без вештачења ако се новчана обавеза не може утврдити односно може се утврдити са несразмерним трошкоћама (члан 232 ЗПП).

На основу члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у другом ставу изреке.

**Председник већа-судија
Предраг Трифуновић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић